

ГЛОБАЛЬНІ БЕЗПЕКОВІ,
ПОЛІТИЧНІ, ЕКОНОМІЧНІ

ТЕНДЕНЦІЇ У СВІТІ

ТА ЇХНІЙ ВПЛИВ
НА УКРАЇНУ

2021

**ДОСЛІДЖЕННЯ НЕДЕРЖАВНОГО
АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ «УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ
СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ» СПРЯМОВАНЕ
НА ВИРОБЛЕННЯ ПРОГНОЗУ ГЛОБАЛЬНИХ
ТЕНДЕНЦІЙ У СВІТІ, ЇХНЬОГО ВПЛИВУ НА
СИТУАЦІЮ В УКРАЇНІ ПРОТЯГОМ 2021 РОКУ.
ПРОГНОЗ МІСТИТЬ АНАЛІЗ ПОТОЧНИХ
ТЕНДЕНЦІЙ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ ДЛЯ
ПОВЕДІНКИ ПОЛІТИЧНИХ АКТОРІВ.**

**ПІСЛЯ ОГЛЯДУ ГЛОБАЛЬНИХ БЕЗПЕКОВИХ
ТА ЕКОНОМІЧНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ДОСЛІДЖЕННЯ
АНАЛІЗУЄ ПРОЦЕСИ У КЛЮЧОВИХ РЕГІОНАХ
СВІТУ. ОСОБЛИВОЇ УВАГИ ПРИДІЛЕНО
ПОЛІТИЦІ РОСІЇ ЯК ГОЛОВНОГО ВОЄННО-
ПОЛІТИЧНОГО ВОРОГА УКРАЇНИ. ВИХОДЯЧИ
ЗІ СВІТОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ НАЦ «УССД»
АНАЛІЗУЄ ВНУТРІШНІ ТА ЗОВНІШНІ РИЗИКИ
ДЛЯ СУВЕРЕНІТЕТУ ТА СТАБІЛЬНОСТІ
УКРАЇНИ ПРОТЯГОМ 2021 РОКУ.**

**Глобальні безпекові,
політичні, економічні
тенденції у світі в
2021 році та їхній
вплив на Україну.
Прогноз Недержавного
аналітичного
центру «Українські
студії стратегічних
досліджень»**

У 2021 світ і далі втягуватиметься в кризу глобального протистояння. Поставлений на паузу коронавірусом у 2020 році, у 2021 він лише пришвидшуватиме кризу відкладених проблем. На арені не тільки змагання гегемона США з претендентом на світове панування Китаєм. Виклик модерним цінностям кидають постмодерні структури. Корпорації від ІТ до фармацевтичних гігантів жорстко нав'язуватимуть глобалістський порядок денний. Але чим більший тиск чинитиметься, тим сильнішою буде відповідь традиційних спільнот.

Попри зміну Президента у США, повернення до звичних часів інституціоналізованої політики на Заході не буде. Продовжується процес глобальної кризи і перебудови, зростає підтримка так званих популістів. Останні пропонують відійти від мейнстрімної орієнтації на інтереси політичних та бізнес-еліт, що відірвалися від своїх громадян, не враховують думки звичайних громадян і не спираються на них. Цим користуються навіть респектабельні політики, що дрейфують у гаслах та риториці вправо (Емануель Макрон) і вліво (Камала Гаріс та Демократична партія США загалом).

Пандемія прискорила цифровізацію економіки та перехід соціальних відносин у віртуальний простір, що продовжиться меншими темпами і в 2021 р. Водночас збережеться та зміцниться започаткована ще у 2016 р. (після Брексіту та перемоги Трампа) тенденція до обмеження свободи слова та посилення цензури.

—

На відміну від тоталітарних цензур ХХ століття, нинішня цензура впроваджується не державою, а провідними ЗМІ, що поділяють одну ідеологічну платформу і є головними моторами цензури.

Глобальні еліти та підконтрольні їм засоби масової інформації спробують почати контрнаступ проти «популістських рухів» (які насправді є реакцією націй на поглинання глобалізацією суверенітетів, та реакцією народу на глухоту невідконтрольних еліт) та неліберальних демократій, на зразок Польщі, Угорщини чи Туреччини. Інформаційне бомбардування вірогідно супроводжуватиметься політичним та економічним тиском.

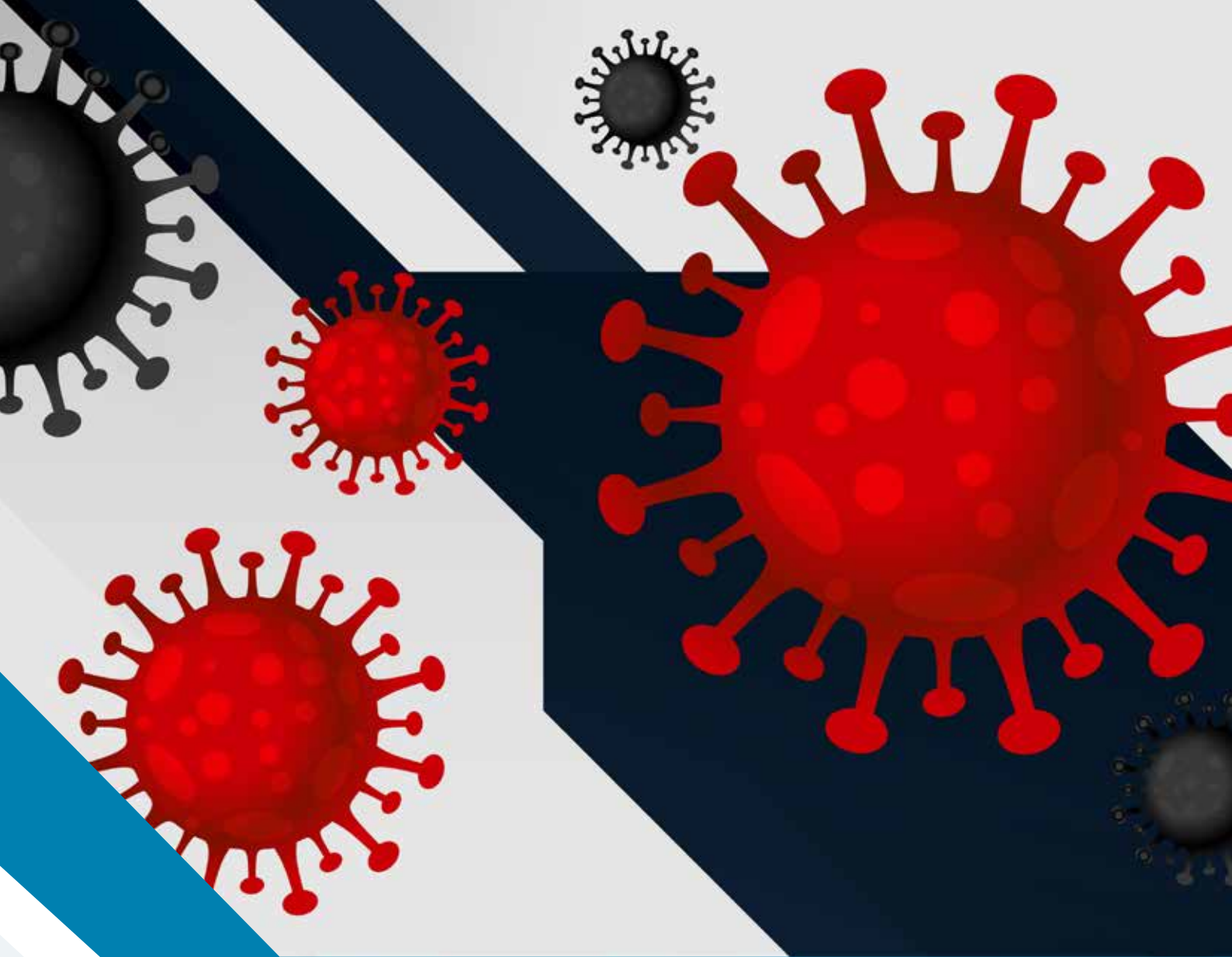
Минулорічний прогноз був суттєво деформований рідкісною подією – пандемією COVID-19. Через коронавірус і подальші економіко-політичні проблеми програв президентські вибори Дональд Трамп, хоча на початку року ми прогнозували інший результат.

**ДЕРЖАВА
ПРИВАТИЗУВАЛА
ЦЕНЗУРУ, ПЕРЕДАВШИ
ЇІ ТРАНСНАЦІО-
НАЛЬНИМ
КОРПОРАЦІЯМ,
НА ЗРАЗОК FACEBOOK
ЧИ TWITTER.
У ВІДПОВІДЬ
НА АКТИВНІСТЬ
ГЛОБАЛЬНИХ
ЦИФРОВИХ ЧЕКІСТІВ
ЗРОСТАЄ ВІРОГІДНІСТЬ
ШВИДКОГО РОЗВИТКУ
АЛЬТЕРНАТИВНИХ
СОЦМЕРЕЖ
(НА ЗРАЗОК PARLER
ЧИ TELEGRAM),
ЯКІ ГАРАНТУЮТЬ
СВОБОДУ СЛОВА.**

Проте насправді коронавірус був швидше не «чорним лебедем» (що є малоймовірним зовнішнім неочікуваним фактором), а «сірим носорогом» — низької ймовірності, але майже неминуча подія, про можливість якої десятиліттями попереджали епідеміологи.

Епідемія Covid-19 насправді стала провідним політичним фактором і у 2020 вплинула на результати виборів у США, на невелике зменшення рівня підтримки «популістських» рухів у світі та на таке ж незначне зміцнення партій істеблішменту. Це породило безліч «теорій змов». Разом із тим, наразі немає жодних ознак падіння «популістської хвилі», більше того, у випадку неефективних дій центристських урядів вірогідним стає справжнє «популістське цунамі».

COVID-19

ЕПІДЕМІЯ

ЕКОНОМІЧНИЙ ПРОГНОЗ

2021 рік розпочинається для світу під знаком невизначеності, але з надією на краще майбутнє. Коронавірус, що спричинив грандіозний обвал світової економіки, нікуди не подівся. Однак низка чинників підштовхує світ до обережного оптимізму: завершення роботи над вакциною, набуття досвіду життя в умовах пандемії та економічне зростання в другій половині 2020 р. — все це вказує на наявність факторів для повернення до показників січня-лютого минулого року.

**ЗА РЕКОРДНО
КОРОТКИЙ
ПРОМІЖОК ЧАСУ
ВІДБУЛИСЯ
ТРАНСФОРМАЦІЇ,
ЩО МАЛИ
МАКСИМАЛЬНО
НЕГАТИВНИЙ
ВПЛИВ НА
ГЛОБАЛІЗОВАНЕ
СВІТОВЕ
ГОСПОДАРСТВО:**

У прогнозі на 2020 р. переважно йшлося про очікування глобальної економічної кризи, про що свідчило поступове падіння темпів зростання світового ВВП. На жаль, реальність перевершила найгірші очікування, відкинувши на другий план головні тогочасні тенденції: торговельну війну США і Китаю, BREXIT і нульове зростання в Єврозоні. Незалежно від рівня розвитку країни світу були змушені зосередитися на порятунку національних економік, що опинилися під загрозою ніким не передбаченої небезпеки.

За підсумками 2020 року очевидно, що світова економіка змогла уникнути найгіршого: затяжної депресії.

Після жахливого першого півріччя почалося швидке зростання, що дозволяє говорити про V-подібну форму відновлення. Міжнародний валютний фонд прогнозує, що падіння світового ВВП за 2020 рік складе 4,4%. У 2021 р. він має зрости на 5,2%, хоча структура цього приросту буде неоднорідною і на користь країн, що розвиваються.

Позаяк пандемія значно ускладнює кількісне вимірювання прогностичних показників, передбачення на 2021 р. мають ґрунтуватися на певних фундаментальних припущеннях. Їх можна розділити на такі, що впливають позитивно і негативно в умовах глобальної невизначеності.

1. Переривання ланцюгів поставок товарів через перекриття державних кордонів.
2. Втрата великих обсягів робочої сили внаслідок масштабних карантинних заходів. Як результат — зупинка виробництва різних видів продукції.
3. Переривання на кілька місяців роботи цілих галузей господарства, особливо авіаперевезень, туризму і розваг.

✓ Позитивними є такі припущення:

1. Світова економіка не зазнає інших несподіваних потрясінь. До них можна зарахувати війни, великі стихійні лиха, початок пандемії нового вірусу тощо.
2. Уряди продовжать фіскальне стимулювання національних економік. Зокрема надання дешевих кредитів бізнесу, компенсацію зарплатні і пряму фінансову допомогу домогосподарствам.
3. Вакцини проти коронавірусу будуть ефективними і допоможуть знизити рівень захворюваності. Це допоможе скасувати частину карантинних обмежень і фізично відновити нормальну роботу національних господарств.

✗ Негативні припущення такі:

1. Спалахи захворюваності в різних куточках світу. Вони призводитимуть до введення карантинних заходів і обмеження роботи бізнесу. Вплив цього фактора значно зросте, якщо вакцина виявиться неефективною.
2. Неспроможність урядів підтримувати економіку через нестачу коштів. У 2020 р. багато країн світу зазнали збільшення дефіциту державного бюджету і зовнішніх запозичень. Проблема поглиблюється під час зтяжних карантинів, коли бізнес не сплачує податків через відсутність доходів.
3. Невизначеність у сфері світової торгівлі. Найбільшим ризиком тут залишається нестабільність ланцюгів поставок. Наприклад, у грудні 2020 р. Велика Британія опинилася ізольованою через виявлення на своїй території нового типу коронавірусу.

Китай

Незважаючи на статус батьківщини коронавірусу, Китай зумів швидко відновити високі темпи економічного зростання. МВФ прогнозує приріст ВВП Китаю на 8,2% у 2021 р.: найвищий показник за останні 10 років. Якщо припустити, що Пекін надає правдиву статистику захворюваності на коронавірус, наступний рік може стати доволі успішним для Піднебесної. Цьому сприятимуть обмежене поліпшення відносин зі США і високі темпи зростання порівняно з розвиненими економіками. Таким чином, Китай зможе спокійно зайнятися реалізацією великих геополітичних проєктів, зокрема, «Made in China 2025» і «Belts and Roads Initiative», що мають посилити його домінацію в Азії і зміцнити позиції на інших континентах.

Країни ЄС і Єврозони зазнали важкого удару в 2020 р., особливо держави півдня. Наприклад, ВВП Італії скоротився на 10,6%, а Іспанії – на 12,8%. Як і під час економічних криз минулого, порятунком слабших займатимуться ті, хто постраждав найменше, передусім Німеччина і Франція.

У політико-економічному контексті найбільше уваги буде прикуто до дій адміністрації нового президента США Джозефа Байдена. У своїх передвиборчих промовах представник Демократичної партії жорстко критикував Дональда Трампа за економічний націоналізм, протекціонізм і тиск на уряди інших держав. Очікується, що адміністрація Байдена піде на невеликі поступки Китаю і завершить торговельні переговори (хоча загалом антикитайський курс Трампа залишиться актуальним). Будуть переглянуті економічні угоди з країнами ЄС і Південно-Східної Азії. Також Байден обіцяв першочергово скасувати велику податкову реформу Трампа, хоча робити це під час кризи може бути недоцільно.

У 2021 РОЦІ СВІТ СПОСТЕРІГАТИМЕ ЗА ТАКИМ:

БОРТЬБА ПРОТИ ПАНДЕМІЇ

Наскільки ефективними будуть вакцини?

ЕКОНОМІЧНЕ ЗРОСТАННЯ

Чи зможе світова економіка продовжити V-подібне відновлення й уникнути нових спадів?

СВІТОВИЙ ПОРЯДОК З НОВИМ ПРЕЗИДЕНТОМ США

Що змінить адміністрація Байдена у стосунках з партнерами?

ТУРИЗМ, СПОРТ, РОЗВАГИ Й АВІАПЕРЕВЕЗЕННЯ

Яких трансформацій зазнають галузі економіки, що найбільше постраждали від пандемії?

ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ

Що робитиме влада для повернення до нормального життя і забезпечення належного рівня доходів громадян?

Ринки нафти і газу продовжать повільно зростати після катастрофічного падіння навесні 2020 р. Головною проблемою для країн-виробників буде недостатній темп збільшення попиту через глобальну невизначеність, хоча позитивним сигналом стане відновлення Китаєм обсягу закупівель. Зважаючи на нестійкий попит, країни ОПЕК і Росія з сателітами не намагатимуться підвищувати ціну через зменшення обсягів виробництва. Для цього їм доведеться чекати кращих часів і повернення стабільності на ринок енергоносіїв.

Україна минулого року зазнала впливу тих самих чинників, що вдарили по розвинених країнах. Головна різниця полягала в можливості уряду компенсувати втрати підприємств і домогосподарств через пряму фінансову допомогу, адже основну масу ресурсів було спрямовано на забезпечення медичної галузі. Українська економіка в 2020 р. скоротилася на 7,2% і за прогнозом МВФ має зрости на 3% у 2021 р.: це означає, що нам доведеться чекати кілька років для повернення до рівня початку 2020 р.

За умов пандемії цілком прийнятними є 6% дефіциту, закладених у державному бюджеті на 2021 р. Якщо в нас не вистачає ресурсів для прямої допомоги (8 тисяч для підприємців не є серйозним вливанням), прийнятним заходом є державні інвестиції. Теоретично так зване «велике будівництво» мало б стати хорошим способом поживити економіку, але в таких проєктах завжди варто зважати на корупційну складову і, ймовірно, низьку ефективність витрачання державних коштів. З іншого боку, Міністерство фінансів планує зменшити державний борг до 64,6% ВВП у 2021 р., але цього можна буде досягти тільки за сприятливих умов виходу з кризи. Не варто забувати, що Україна страждає від високої вартості обслуговування боргу: ми витрачаємо 15% доходів бюджету на відсотки за боргами. Серед позитивів варто виокремити зниження облікової ставки НБУ до 6% на кінець 2020 р., а також відносну стабільність гривні протягом минулого року.

Зниження облікової ставки та її збереження на історичному мінімумі не активувало кредитування економіки, хоча й знизило вартість кредитів. Для бізнесу до 9,0% у листопаді 2020 р. (проти 13,3% роком раніше), населення — до 30,4% (проти 33,1%).

Банки активно кредитують уряд через викуп ОВДП, за рік збільшивши свою частку з 40,6% до 51,9%. Частину коштів із ринку забирає НБУ через випуск депозитних сертифікатів, збільшивши їхній обсяг за рік на 52%.

Подолання «кредитного» голоду має стати пріоритетним завданням виконавчої влади для активізації економічного відновлення, потім — для зростання, а стратегічно — для розвитку.

Економічне прогнозування в Україні обов'язково мусить враховувати обсяг тіньової економіки. Голова бюджетного комітету Верховної ради Данило Гетьманцев у грудні 2020 оцінив тіньовий сектор у 50% ВВП. Звісно, тінізація традиційно вважається негативним явищем, але в часи кризи слугує для національного господарства чимось на зразок подушки безпеки, дозволяючи суб'єктам господарювання уникнути податкового навантаження і зберегти життєздатність.

Загалом 2021 рік буде для України важким і пройде під знаком зусиль громадян повернути стабільні джерела доходів. Ймовірно, більше українців намагатимуться влаштуватися на роботу за кордоном. Держава повинна насамперед не заважати поверненню до нормального життя і забезпечити стабільність бюджетно-податкової політики. У цьому контексті незрозумілими є ініціативи вищезгаданого Гетьманцева щодо поглиблення фіскалізації бізнесу; подібних заходів не варто вживати під час економічного занепаду. Знову ж таки, багато чого залежатиме від ефективності вакцини і частоти спалахів захворюваності. Якщо ми уникнемо тривалих карантинів, а держава забезпечить хороші умови для бізнесу, Україна зможе закінчити 2021 р. у гарній формі й мати чудові перспективи для зростання у 2022 р.

РЕГІОНАЛЬНІ ТЕНДЕНЦІЇ

СПОЛУЧЕНІ ШТАТИ АМЕРИКИ

Попри перемогу Джоозефа Байдена як представника «нормального» істеблішменту продовжується поляризація суспільства — більша частина виборців Трампа вважає перемогу Байдена нечесною. З іншого боку, невирішеність внутрішньої напруги зменшуватиме можливості США достатньо активно діяти у світі, насамперед на Близькому Сході.

Слід очікувати продовження і акцій Black lives matter, і виступів проти поліції, і маніфестацій підтримки Трампа — бо не усунуті глибинні

суперечності. Більше того, під час ухвалення бюджету бачимо єднання крайньо правих республіканців та лівих демократів, які критикують мізерну підтримку американців в умовах пандемії на фоні величезних сум, що виділяються на потреби різних фондів для «демократизації» країн третього світу. Очевидно, що несприйняття політичного мейнстріму та бюрократії наростатиме, формуючи електоральний простір як для лівого популізму, так і для трампістського реваншу, плоди чого побачимо на проміжних виборах до Сенату і Конгресу в 2022 році.

Тривають проблеми у відносинах з Україною — через складну історію використання Києва в інтересах політичних груп США. Існує ризик, що Джоозеф Байден шукатиме перезавантаження домовленостей із Росією, і принаймні не вживатиме заходів для зупинки будівництва Північного потоку-2. Водночас не очікуємо суттєвого перегляду антикитайської політики Дональда Трампа. Наростатиме боротьба за цифровий ринок і витіснення китайських корпорацій — Huawei та навіть соціальних платформ на зразок TikTok.

Нова адміністрація Байдена спробує продовжити політику глобалізації, що незмінно проводилася усіма президентами США, починаючи з Дж. Буша-старшого та була перервана за президентства Д. Трампа. Зокрема це виявиться у намаганнях форсувати просування у планетарних масштабах суперечливих тем «кліматичних змін», «прав ЛГБТ», прав «біженців» та «трудомих» мігрантів, боротьби з «ксенофобією» тощо, а також закріплювати здобуте у міжнародно-правових документах.

Макрон намагається
перехопити правий
електорат.
Але протистояння з ісламом
змушує відволікатись на
події у Північній Африці та
Близькому Сході,
де він шукає співпраці
з Росією.

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ

ГОЛОВНА ПОДІЯ НІМЕЧЧИНИ — ОЧІКУВАНА ВІДСТАВКА МЕРКЕЛЬ ПІСЛЯ ВИБОРІВ ДО БУНДЕСТАГУ У ВЕРЕСНІ 2021 Р.

Немає артикульованого спадкоємця, що ставить під загрозу і позиції ХДС–ХСС (хоча і зростає внутрішньопартійна підтримка прем'єр-міністра Північного Рейну-Вестфалії Арміна Лашета). Скористається цим Росія, що прагне посилення сил, орієнтованих на тіснішу співпрацю, насамперед ліворадикалів на зразок De Linke. Із приходом Соціал-демократів також слід очікувати потепління відносин із РФ.

Угорщину та Польщу чекають можливе охолодження відносин з Байденом і новою адміністрацією від Демократичної партії. Ймовірно посилення тиску США та ЄС на центральноевропейські держави обумовлене передусім ідеологічними причинами, оскільки там при владі перебувають національно-консервативні (неліберальні) сили. З одного боку, це відверне увагу Будапешта від авантюри на Закарпатті, з іншого — вірогідно і далі зростатиме політичне значення Вишеградської групи (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) та зближення з нею Австрії. Центральноевропейська п'ятірка, що територіально майже збігається з територією колишньої Австро-Угорської імперії, спробує разом опиратися толерантному диктату адміністрації Байдена, брюссельських бюрократів та глобальних еліт.

Наближаються вибори у важливих для Києва країнах.

У Румунії соціал-демократи перебувають у кризі, і ймовірний прихід до влади правоконсервативної коаліції після виборів у березні.

У Великобританії можуть бути відчутні проблеми з Північною Ірландією (Белфастські угоди 1998 року передбачали відсутність прикордонного контролю на кордоні Ольстеру з Республікою Ірландія, що може переглядатись після виходу Великої Британії з ЄС). Також очікується чергова активізація прихильників референдуму про незалежність Шотландії.

У Фінляндії очікуємо посилення позицій правоконсерваторів — «Справжніх фінів».

У Чехії вибори в жовтні, ймовірно при владі залишиться чинний президент Андрей Бабиш. Чехія буде розхитуватись наслідками неакуратного ставлення до загрози пандемії (після зняття обмежень до осені надто зросла кількість інфікованих). З іншого боку, продовжуватимуться шпигунські інциденти та дипломатичні скандали з Москвою.

Триватиме політична криза у Молдові, що актуалізує потребу кооперуватися з Румунією для вирішення проблеми Придністров'я.

Восени також будуть вибори президента Естонії, якого обирає парламент (Рійгікогу). Ймовірно це не буде чинний президент Керсті Кайлулайд, але назрівання суперечностей всередині коаліції залишає місце для невизначеності.

РОСІЙСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ

Продовжиться наростання політико-економічної кризи. У суспільстві назріває потреба політичного оновлення російських еліт, що залишаються незмінними з часів перебудови (від Явлінського до Жириновського).

Інтенсифікується спроба обмежувати інтернет, бо Кремль відчуває загрозу втрати монополії в ідеологічному просторі. Продовжиться делегітимація режиму Путіна як серед «лібералів», так і поміж «імперців».

Продовжиться укріплення салафізму на Північному Кавказі, відновлення антиросійських рухів у Ічкерії та Дагестані — як реакція на кадирівську політику і незадоволення нового покоління.

У Сибіру укріплюються місцеві еліти (як і в Татарстані). Триватиме поширення локальних протестів (на зразок Хабаровська і Чити). З іншого боку, можливою є спроба до виборів Державної думи влітку 2021 сформувати великий ліберальний блок. Але він має шанс (безвідносно до фінансово-політичної зовнішньої підтримки, що може використовувати фігуру та авторитет Навального) лише при виході за межі імперсько-московського дискурсу, з гарантіями відновлення федеративних начал, залучення національних еліт та опозиції республік (наприклад, за проектом політичного в'язня з Башкортостану — Айрата Дільмухамедова).

Відволікатиметься увага Кремля на події в Центральній Азії (продовження прикордонних зіткнень між Киргизстаном та Таджикистаном, експансія ісламізму з Афганістану, контрольованого талібами, на північ).

Щодо Білорусі Росія задіяла стратегію підігрівання протистояння. Подальші наміри: максимальний розрив Білорусі з Заходом, підрив легітимності Лукашенка як всередині країни, так і на міжнародній арені, з подальшим приведенням до влади більш поступливого і проросійського політика.

**ПАРАЛЕЛЬНО РФ МАЄ ПЛАН
ВІЙСЬКОВОЇ АНЕКСІЇ БІЛОРУСІ,
ДЛЯ ЧОГО ВЖЕ СФОРМОВАНИЙ
УДАРНИЙ КУЛАК НА КОРДОНІ.
СТРАТЕГІЧНО БІЛОРУСЬ
РОЗГЛЯДАЄТЬСЯ РОСІЄЮ ЯК
ПЛАЦДАРМ ПРОТИСТОЯННЯ
ЗАХОДУ ТА ПОСИЛЕННЯ ТИСКУ
НА УКРАЇНУ.**

БЛИЗЬКИЙ СХІД

Туреччина далі посилюється та послідовно укріплюється як регіональний лідер, що прагне гегемонії. Один з етапів цього посилення — успішна Карабаська війна, що відкриває магістральний коридор до каспійських запасів енергоресурсів та тюркомовного світу Центральної Азії.

Спробувати вгамувати її експансіонізм можуть санкціями Заходу, розхитуванням економіки, тиском на курс ліри.

Ймовірно велике зіткнення між греко-франко-арабським блоком (ОАЕ і Саудівська Аравія), однак обмеженого характеру у морській акваторії. Водночас арабські монархії демонструють наміри урегулювати відносини з протурецьким Катаром, який блокували з 2017 року.

Важливо, аби Україна продовжувала стратегічні відносини з Туреччиною (навіть попри можливий конфлікт Ердогана з Байденом).

Укріплюватимуться позиції протурецького Уряду національної згоди в Лівії, що сприятиме наростанню поставок нафти (яка буде здешевлюватись). Це вагомий удар по експортозалежних економіках.

У Карабасі прогнозуємо затишшя на наступний рік. Вірменія є вкрай ослабленою і спроби переглянути досягнуте перемир'я лише погіршать ситуацію для неї, не говорячи про відсутність підтримки Росії, котра аналогічно не готова й не бажає вести бойових дій.

Роль єменського конфлікту буде наростати залежно від тимчасової стабілізації у Сирії.

ДАЛЕКИЙ СХІД

Китай святкуватиме 100-річчя комуністичної партії, заплановане проголошення «сяокан» — суспільства середнього процвітання, де подолана крайня бідність. На зовнішніх фронтах імовірні сутички за контроль морських акваторій біля берегів Тайваню та В'єтнаму. Багато залежить від рішучості США допомагати союзникам по периметру Китайської Народної Республіки.

Очікуємо посиленої інтеграції Гонконгу в КНР та придушення майже всіх демократичних рухів. У найближчому майбутньому є ризик вторгнення на Тайвань. Також Гонконг може втратити статус активного бізнес-центру.

З іншого боку, наростатиме концентрація влади в руках Сі Цзіньпіна, що використовуватиме

для світу імідж успішного подолання пандемії завдяки тотальному контролю та відсутності демократичної «анархії». Розпалення конфлікту на півдні Філіппін загрожує ослабленням економіки та зменшенням геополітичної міці американського союзника, посилюватиме позиції КНР у регіоні. Пекін продовжує насипати штучні острови в акваторії, що викликає негативні заяви Філіппін та США. Також на Філіппінах можна очікувати на повномасштабний конфлікт на острові Сулу, де на базі мусульманської меншини базується дружня до ІДІЛ організація «Абу-Сайяф».

Тим часом розвиватиметься ракетно-ядерна програма КНДР, оскільки Пхеньян знаходить дедалі нові способи обходити санкції, включно з кібер-атаками.

У Сирії наростання інтенсивності ймовірно не буде, але турки здатні скувати сили РФ і зменшити зону впливу Башара Асада. Росія, вочевидь, залишилася сама у конфлікті — Іран, зв'язаний протистоянням зі США в Іраку, поки що не горить бажанням влазити у реальну війну з турками. Водночас Ізраїль більше дрейфує до політики стримування Туреччини, що стало одним зі стимулів встановлення дипломатичних відносин з арабськими режимами. Прогнозуємо продовження

зближення Ізраїлю та арабських держав для спільного стримування Ірану і (все більше) Туреччини.

На початку 2021 р. наростає ймовірність обмеженого гарячого конфлікту з Іраном, як реакції з боку Ізраїлю та Саудівської Аравії на пришвидшення ядерної програми Ірану. Нова адміністрація Білого дому буде вимушено втягнена, хоча й намагатиметься повернутися до переговорів із реанімації ядерної угоди Обама 2015 р.

В АФГАНІСТАНІ ОЧІКУЄМО ПОСЛАБЛЕННЯ ЦЕНТРАЛЬНОГО АФГАНСЬКОГО УРЯДУ, ПРОДОВЖЕННЯ ПРОЦЕСУ МІЖНАРОДНОГО ВИЗНАННЯ ТАЛІБІВ

ПІВДЕННА АЗІЯ

З одного боку, Індія стикнулася з пандемією, яку рознесли у села робітники, позбавлені заробітку у містах під час карантину. Водночас кастова система сприяє розосередженню населення, мінімізації контактів. Попри високий рівень захворюваності, офіційна смертність невелика. Також Індія вже розробила власну вакцину. З іншого боку, економічні проблеми швидше за все зміняться новим витком зростання з низького старту. Індія намагатиметься продовжувати програму прем'єр-міністра Нарендри Моді та претендувати на лідерство в Індокітайському басейні. Можливі збройні зіткнення з Пакистаном. Нові сутички з Китаєм у Гімалаях (як у червні 2020 р.) малоімовірні.

ЛАТИНСЬКА АМЕРИКА

ЧЕКАЄМО ПРОДОВЖЕННЯ КРИЗИ, ХВИЛІ РЕВОЛЮЦІЙ ТА НЕСТАБІЛЬНИХ УРЯДІВ (НАСАМПЕРЕД У ЧИЛІ).

У 2021 р. у Венесуелі можливе короткострокове посилення позицій Ніколаса Мадуро через закінчення у лютому терміну повноважень, наданих у 2019 р. парламентом Хуану Гуайдо, а також спроби нової адміністрації США звернутись до мирних переговорів із режимом

З іншого боку, чекаємо значного охолодження відносин США з Бразилією, де залишається при владі союзник Трампа Жаїр Болсонару. Байден уже пообіцяв санкції за продовження «руйнації клімату» (насамперед вирубки лісу в долині Амазонки). Також можливі проблеми у відносинах із президентом Мексики Андреасом Лопесом Обрадором, який прийшов до влади у 2018 році під гаслами боротьби з політичним істеблішментом, і налагодив конструктивні відносини з Трампом.

**РЕКОНФІГУРАЦІЄЮ
МІЖАМЕРИКАНСЬКИХ
ВІДНОСИН
КОРИСТАТИМЕТЬСЯ
КИТАЙ, ЩО АКТИВНО
УКРІПЛЮЄТЬСЯ НА
РИНКАХ БРАЗИЛІЇ ТА
АРГЕНТИНИ, НАДАЄ
КРЕДИТИ ЕКВАДОРУ
І ПЕРУ.**

АФРИКА

У 18 державах Африки пройдуть різного типу вибори, зокрема в Уганді (де слід очікувати виступів опозиції за чесний підрахунок голосів).

У Південно-Африканській Республіці очікуємо продовження економічної рецесії та наростання напруги навколо питання перерозподілу землі, що сприятиме міжетнічній та расовій напрузі.

Росія теж намагатиметься посилити присутність, що однак може зупинити втрата позицій Кремлем у Лівії та Судані. Очікуємо зменшення зони впливу Росії в Центральноафриканській Республіці.

Зростає ризик гарячого конфлікту за нільську воду між Ефіопією та сусідами, і вогнище конфлікту підсилуватиме гарячу зону в Лівії та загалом на півдні Сахари та в зоні Сахелю. Росія швидше допомагатиме Єгипту, а Судану — як Китай, так і Туреччина. Зокрема російсько-ефіопські відносини може зіпсувати будівництво російської бази в Судані на узбережжі Червоного моря (чим варто скористатися Києву на рівні голосувань у ООН).

У Західній Африці очікуємо посилення нестабільності та релігійних суперечностей. Ослаблення Нігерії, яка є другою економікою Африки, позначиться на всьому регіоні в плані зниження загальної безпеки. У Нігері продовжують укріплюватися джихадисти, що базуються на пустельній півночі, як і у сусідніх державах Сахелю. Слід очікувати подальшого розростання їхньої діяльності.

У 2021 р. також можна очікувати спалаху нового збудника у нестабільній ДР Конго, що прийде на зміну майже подоланій Еболі — вже зафіксовано випадок незрозумілої лихоманки.

**ПОДІЄЮ РОКУ В РЕГІОНІ МАЄ СТАТИ
ЧЕРГОВИЙ САМІТ КИТАЙ-АФРИКА,
ЩО СВДЧИТИМЕ ПРО ПОДАЛЬШЕ
УКРІПЛЕННЯ ПОЗИЦІЙ ПЕКІНА.**

УКРАЇНА: ПОВЗУЧИЙ РЕВАНШ ТА ОСЛАБЛЕННЯ ДЕРЖАВНОСТІ

ДОВІРА ДО ЗЕЛЕНСЬКОГО ТА ВСІХ ІНСТИТУТІВ ВЛАДИ Й ДАЛІ ПІДРИВАТИМЕТЬСЯ.

У 2021 році проросійські сили, що укріпилися в парламенті та органах місцевого самоврядування на півдні та сході України, сформувавши потужний інформаційний кулак, продовжуватимуть підривати довіру до української держави, максимально саботуватимуть і ослаблятимуть позиції центральної влади на місцях, сіятимуть зневіру і хаос серед громади.

Центральна влада продемонструє повну нездатність опанувати епідемію коронавірусу та довести до кінця реформу місцевого самоврядування та територіально-адміністративну реформу.

Нова спроба масштабного карантину у подальшому провалиться через саботаж місцевої влади та громадян.

Дискредитацією центральної влади, загостренням соціально-економічної ситуації, економічною стагнацією, бунтами незадоволених спробує на повну скористатися Росія для посилення і повернення впливу в Україні. Паралельно російська агентура спробує посилити тиск на патріотичні, ветеранські та націоналістичні середовища, особливо у важливих для РФ півден-

но-східних регіонах, щоб зачистити поле для нової хвилі «русской весни».

Ініціативи Зеленського щодо Донбасу зайдуть у глухий кут, а переговори продовжуватимуть стагнувати. Неминуче зменшення рейтингу Президента прирідкає на провал будь-які його ініціативи. Росія може використовувати фактор загострення бойових дій як спробу шантажу Зеленського та для відволікання уваги населення від своїх проблем.

Спостерігатимемо стагнацію Нормандського формату та повну неконструктивність переговорів у Мінську.

Криза у Криму з водою — малоімовірний, але можливий сценарій ескалації для змушення України надати доступ до дніпровської води.

Загалом у 2021 році Російська Федерація продовжуватиме вести війну на виснаження у фазі низької інтенсивності, паралельно нарощуючи свій вплив усередині України.

КОМАНДА ЕКСПЕРТІВ НЕДЕРЖАВНОГО АНАЛІТИЧНОГО ЦЕНТРУ «УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ СТРАТЕГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ»

ЮРІЙ СИРОТЮК

директор Недержавного аналітичного центру
«Українські студії стратегічних досліджень»,
народний депутат України VII скликання

nac.usssd@gmail.com
+38 (067) 441-46-01

usssd.org.ua

ЮРІЙ ОЛІЙНИК

кандидат політичних наук, керівник дослідницьких
програм Недержавного аналітичного центру
«Українські студії стратегічних досліджень»

nac.usssd@gmail.com
+38 (067) 605-35-05

usssd.org.ua

АНДРІЙ ХОЛЯВКА

історик, політичний аналітик

nac.usssd@gmail.com
+38 (067) 441-46-01

usssd.org.ua

ОЛЕКСАНДР ЧУПАК

випускник Селкірк коледжу (Канада),
аудитор Grant Thornton

nac.usssd@gmail.com
+38 (067) 441-46-01

usssd.org.ua

